

Iz starih papirjev.

Prejšnega župnika S . . . skega se vé da vi niste poznali. Več kakor deset let je vže od tega, kar smo ga odnesli na pokopališče. Ni se govorilo o njem na shodih in ni se pisalo njegovo imé po časopisih, saj posvetna slava ga ni izvabila nikoli v javnost. Govorilo pa se je in govori se še o njem z največjim spoštovanjem mej našimi župljani. Le vprašajte za-nj pri starejših ljudéh, kako vam bodo z veseljem pravili o modrem župniku in dobrem njegovem sreči. S prosveto in oliko je delal narodu pot, po katerem se pride v večno življenje. Kdo more zahtevati še več?

Iz njegove ostaline so se mi izročile knjige. Pregledovaje jih, naletim na precejšen sklad starih papirjev, po večjem pisane propovedi. Premetovaje jih, ugledam na jedenkrat ličen zvezek z napisom: „Iz svojega življenja.“ Z veliko slastjó ga zgrabim in začnem čitati. Čitam in čitam, dokler je bilo kaj. Več kratov potem sem še vzel v roko to lično knjižico in prebiral to mično čitalo. Náte še vi nekaj iz nje!

* * *

Troje otrok nas je bilo. Janček je služil pri Godétu za pastirja. Marijca pa je pomagala domá bolehnjej materi. Jaz sem bil takrat še majhen, ter sem letal še v samej srajčici. Pri sv. krstu so mi dali imé Matijček, ker sem bil rojen ravno na sv. Matije dan. Oče so bili cestar — spominam se jih še. dobro, bolj majhene postave so bili in vedno so drzali po cesti. Gostovali smo v Planinarjevej bajti, ki je stala na konci Rokovega vrta. Priljubljeni smo bili po vsej vási in kamor sem prišel, čutil sem se domačega. Sosebno mene so imeli povsodi radi, ker sem bil majhen ter sem jim v svojej otroškej priprostosti uganjal vsakovrstne nedolžne šale. Saj so me pa domá tudi radi imeli! Vzlasti mati so me božali in ljubkovali, da je bilo kaj! Kar nič niso mogli biti brez mene, in če sem jim ušel iz hiše — kar se je zgodilo več kratov — zgrabili so hitro svojo podkovoano palico ter me šli iskat. Ali palice niso imeli zame — v časih pa vender le — protín so imeli v nogah in za to so se zmirom opirali na palico, da so laže hodili.

Le mislite si malčka s petimi leti, okroglih, rudečih lic, kakor bi imel dve ravno kar razeveteli vrtnici na vsakej strani drobnega noska in tista dvojna brádica pod rudečimi ustnicami. Kakó se mu podaja! Kakó se smejí, reží, skače, nagaja! Ako le vidi prijazno materino lice, pa je vesel. Ves v ognji teka od očeta do matere in zopet od matere do očeta: niti za trenotek ne more mirovati. Povsodi bi bil rad, vse bi rad videl, vse rad imel, vse rad pojedel! Pač mlada kri!

To vse sem bil jaz in še več!

Z bolehno materjo pa sva se pomenkovala obilokrat in mnogo! Dan za dnevom sva sedela po zimi pri gorkej peči. Mati so predli ali pletli nogavice, jaz pa sem pletel iz slame dolge kite za slamnike. Zraven pa sva govorila, mnogo govorila in drug drugega izpraševala. Učili so me pri kolovratu moliti ter razlagali razne nauke krščanske; na zadnje so mi povedali kako povest, ali zastavili kako uganko. Zvečer sta prišla domóv oče in Marijca ter pripovedovala razne dnevne novice. Po večerji pa je čitala Marijca iz kake knjige. Kak večer je prišel domóv tudi Janček in potem je bilo ves večer dosti govorice.

Kaj ne, to so bili pač prijetni časi lepe mladosti!

Leta tekó in tudi jaz sem dobil rokavnik in črevlje, da sem mogel hoditi v cerkev. To pa je bilo od nekdanj moje največje veselje. Kolikokrat sem ušel po leti materi po vasi in na ravnost v cerkev, ako je bila le odprta. Nisem se mogel nikdar načuditi in ogledati Božjega hrama. Pa naša cerkev ni Bog vé kako velika in krasna, saj je le podružnica. Ko sem dobil prvič črevlje in rokavnik in šel v nedeljo z očetom v farno cerkev, nisem se mogel z lepo ločiti od tega veličestnega kraja. Največ zanimanja pri sv. maši mi je narejal tisti, ki je stregel mašniku. Ko pa sem zvedel, da k maši streže vsakdo lahko, ako le zna potrebne molitvice, ni mi šla ta misel nikdar več iz glave. Hotel sem prisiliti na vsak način mater, da me naučé streči k svetej maši. Mati pa so se smijali mojej želji, kar je mene jako užalilo, posebno še potem, ko mi rekó mati, da ne znajo. Nisem si mogel misliti, da bi mati ne znali tega, kar še Martinčev Tonček zna, ki ni dosti večji kakor bokal.

Ko sem hodil k izpraševanju — šole takrat še ni bilo pri nas, samó gospod kaplan so učili nekatere ob nedeljah čitati in pisati — opazili so kaplan kmalu, da imam bistro glavico. Ko sem jim povedal vse molitvice takó, kakor bi „odrezal“, ter osramotil mnoge druge, ki so vže po več let hodili k izpraševanju, čudili so se vsi, vzlasti pa me kaplan niso mogli pozabiti. Česar kdo ni vedel ali napačno povedal, pa sem jaz popravil ali povedal. To pa je mene naredilo nekako ponosnega, rekel bi skoraj prevzetnega, za kar sem se pozneje moral več kratov pokoriti. Človek se res hitro prevzame, kar pa mu vselej potem na pot hodi, če ne na tem, pa na ónem svetu. Kmalu sem se naredil pri gospodu kaplanu jako srčnega in pri nekej priložnosti sem rekel, da bi se neizrečeno rad naučil streči k sv. maši, pa me mati ne hoté naučiti. Kaplan mi razložé, kakó je ta reč, ter mi obljubijo knjižico „angeljsko službo za mladeniče, ali nauk, kako se streže k sv. maši,“ ako se naučim čitati. Kdo bi bil mogel takrat meni bolj na srce govoriti kakor gospod kaplan. Toliko se še spominam, da se takrat niti poslovil nisem pri gospodu Antonu — takó je bilo namreč imé kaplanu — kar tebi nič meni nič sem odprl vrata in zdirjal domóv. Čitati pa so znali mati, čitati, kakor še Marijca ne, a pisati niso uméli. Ves zasópljen pridrevim se v hišo in jamem klicati: „Mati, Marijčin abecednik sém, takój moram znati čitati, gospod Anton so rekli.“

Mati so se zasmijali mojej navdušenosti, potem pa so me pokarali, kaj letam takó, kakor kak nobeden. Še bolj so bili hudi, ko jim pripoznam, da se gospodu Antonu niti zahvalil nisem, nego izletel sem iz sobe, kakor kaka žival. Takó se je precej moje veselje izpremenilo v žalost, zraven pa se me je prijela nekaka trma, da sem materi ponosno odgovoril: „Bodem se pa sam naučil čitati, ako me vi nečete. „Tudi prav!“ rekó mati, meni pa vendar ni bilo prav. Vzajem abecednik iz Marijčine torbice in jezno ga odprši, denem ga na mizo ter začnem gledati. Mati pa so sedeli pri peči in zdelo se mi je, da jih lomi smeh. Jaz spoznam kmalu, da sam ničesar ne opravim pri abecedniku, ker bi me moral vsaj črke kdo poprej naučiti. Gledam, gledam in škilim z očesom proti peči. Na krat mi uide jok in malo ne kakor lešniki debele solze vlijó se mi po bledih licih. Mati pa se zasmijejo na ves glas in me vprašajo: „Zakaj pa jočeš, Matijček, ali ti ne gre v glavo? Saj si rekel, da se bodeš sam naučil čitati.“ Potem vstanejo in prisedejo k meni. Kmalu

me mine jok in tistega popóludne sem poznal vže skoraj vse črke. Učil sem se neprestano čitati in izpraševati mater za tó ali óno besedo, kako se čita, dokler se nisem popolnem privadil „bohoričice.“ Takrat še namreč ni bilo tega črkopisa (gajice), kakeršni pišemo danes, nego knjige so bile tiskane v bohoričici, to je v ónem črkopisu, ki se nahaja še po starejših knjigah molitvenih, iz kakeršnih čitajo stare ženice ter je zeló podoben našej „gajici.“

Prvi pot, ko sem se do dobra privadil čitati, bil je do gospoda Antona. Na poskušnjo so mi dali čitati neko veliko knjigo, kakeršne še poprej nisem nikoli videl, a vender sem tudi na njo čital. Pohvalivši me, dadó mi óno toli zaželjeno knjižico za „ministrovati.“ Oho! kaj pa to? Črke so bile se vé da zeló podobne ónim v Marijčinem abecedniku, ali vender precej drugačne. Kaplan mi povedó, da je to, kar vidim v tej zaželjenej knjižici, latinsko ter mi razložé v kratkem, kako se čita latinsko. Še nekolikokrat sem šel potem k njim, da so mi zaznamovali in povedali, kako se to ali óno izgovarja. Črez teden pa sem vže stregel k svetej maši prvič gospodu kaplanu v našej cerkvi. To je bilo veselje! In kako sem bil ponosen takrat in vsi vaški sovrstniki moji so me nekako zavidljivo pogledovali, ko sem govoril z gospodom kaplanom pred cerkvijo po sv. maši. Kako bi me tudi ne, saj sem govoril z gospodom Antonom, pred katerim je vsak ponižno snel svoj klobuk z glave.

Čim več ima človek, tem več zaželi. Kmalu nisem bil več zadovoljen s tem, da sem znal latinsko čitati, tudi razumel bi bil rad latinsko. Ko sem nekoč izrazil materi to željo, nasmijali so se grenko ter rekli: „Matijček, tega pa vže ne bodeš mogel! Pri nas smo ubožni, in da bi te dali v mesto na latinske šole, ne moremo. Za to je treba noveev.“ Potem pa so umolknili in zrlí nepremično tjà v belo steno. Takrat pač nisem mogel umeti, kaj pre-mišljujejo mati, ali zdaj vem. Pač so si poželeli malo bogastva, da bi mene poslali v mesto. O ko bi bila jaz tako srečna, da bi naš Matijček jednoč „gospod“ postal. Ne vprašajte, kak „gospod?“ Solzé so se vlile po velem materinem lici in rósno oko je obviselo na razpelu, ki je viselo na steni.

Mene pa tista misel o latinščini vender ni ostavila. Mlad sem bil še, jako mlad, a misliti sem začel vže zgodaj in kar se je osemletnemu Matijčku vteplo v glavo, ni mu šlo iz nje in mu ni šlo.

Časi sva sedela z materjo o lepih poletnih večerih pred hišico na klopi. Skrivnostna bližajoča se noč je privabila marsikaj na blede ustne materine in večkrat so mi pošepetali na uho: „Matijček, kaj ne, da bi bil tudi ti rad jedenkrat tak gospod, kakor so gospod Anton?“ Meni pa je zamrl odgovor na drobnih ustnicah in z vso otroško priprostostjo sem se oklenil materinega vratú.

Na nebu pa so se lesketale brezšteviline zvezdice.

„Mati, zmirom pravite, da ima vsak človek svojo zvezdo in kadar se utrne zvezda, tedaj umrè tudi človek. Povejte nò, katera zvezda je vaša, da vem za njo, kdaj se utrne? Prosil bodem Boga, da se nikoli ne utrne.“

In materi se je utrníla solza na motnem očesu.

„Katero zvezdico pa si ti izbereš, Matijče?“ vprašajo mati, brisoč si solzne oči.

„Ono-le, ki je največja,“ odgovorim jaz, in pokažem na bleði mesec.

Materi pa se je izvil srčen smeh po tresočej se ustnici.

Neko nedeljo popóludne je bilo. Prišel je po krščanskem nauku Janče, ki je prinesel umazano perilo; oče pa so sedeli za mizo ter vlekli iz lesene pipice. Mati so sedeli pri peči, kakor navadno, Marijce pa še ni bilo iz cerkve. Jaz sem sedel poleg očeta, ki so me popraševali za to ali óno stvar. Vse pa se mi je zdelo nekako slovesno danes in nihče ni dosti govoril, kakor bi koga pričakovali.

Čudno se mi je zdelo, da Marijce še ni domóv danes, ko je bila vender vselej prva domá. In res so pričakovali gospoda Antona. Marijca je šla namreč po nauku k gospodu kaplanu, ako bi hoteli priti danes malo k nam v vas. Imeli so se nekaj važnega pogovoriti. Meni niso hoteli o tem ničesar povedati, še le pozneje sem zvedel, kar se mi je za jako malo zdelo, ker so se sešli ravno zavoljo mene. Pa samí so vže vedeli zakaj? Samó tista moja želja po latinščini jih je spravila takrat vkupe.

Črez kake pol ure prideta res Marijca in gospod Anton. Pogovarjali so se, ali pa, smo se pogovarjali — saj jaz sem imel danes tudi besedo — kako bi mene dali — v šolo. Še malo mošk sem bil takrat, ko so me na zadnje vprašali, ali sem jaz zadovoljen? Glejte si nò — sem si mislil — račun delajo brez krčmarja. V resnici pa sem tega komaj čakal, saj je bilo zmirom moje največje veselje, da bi bil še jaz jedenkrat tak gospod, kakor so gospod Anton. Ukrenilo pa se je tistega popóludne, da bodem hodil v šolo v mesto — a od dóma. Da bi v mestu stanoval, moji ubožni roditelji niso mogli dovoliti. Če prav do bližnjega mesta ni bilo več nego jedno dobro uro hodá, bil je ta pot za mene vender le težaven. Ali „omne initium est grave“ (vsak začetek je težak), učil sem se dve leti potem v latinskih vajah.

Otožna je bila tista jesen, še bolj pa bližajoča se zima. Dobil sem, to se zna, nove črevlje, nov rokavnik, na glavo pa očetovo polhovko, s katero so imeli mnogo smehú in šale mestni otroci. O póludne sem ostal v mestu, kder sem hodil v frančiškanski samostan kosit. Zvečer pa sem pritapal domóv ves premrl, s „šinkovcem“ na nosu. Takó se je godilo meni, devetletnemu dečku. Ali premagal sem vse in prekosil vse svoje sovrstnike v šoli. Po materi sem pač vzdihoval, ali dalje ne, kot jeden dan, zvečer pa sem bil vže vselej pri njih.

Pa došli so božični prazniki in zima je jela jemati slovó. In vzela je slovó dolgočasna zima, z njo vred pa še nekdo drugi, katerega sem najbolj ljubil poleg Bogá in svoje matere.

Nekega jutra so vstali oče pozneje, kakor je bila njihova navada. Tožili so, da jih trese mraz. Stregli smo jim vsi, kolikor je bilo mogoče. Ali oče niso postali nič boljši. Proti večeru jih je sicer pustil mraz, a bolni so bili še hujše nego li poprej. Poželeli so duhovna. Še tisti večer so se spravili z Bogom, a mi smo molili in molili, dokler ni prijel Jančeta, Marijce in mene zaspanec. Samó mati so še čuli in molili. Okolo dveh po pólunoči pa zakličejo na krat oče: „zadušiti me hoče!“ takó silno, da smo se vsi trije probudili. Še nekaj težkih vzdihov — in očeta ni bilo več mej živimi — — —

Samó tisti, ki je vže sam izkusil, more razumeti otroško sree, kateremu umrje dobri oče, ravno ko se je začel dobro zavédati. Mogoče, da vsak ni tak, ali jaz bi bil umrl tiste dni žalosti, da me niso tolažili gospod kaplan ter me obkladali z raznimi obljubami. Na očetovej gomili sem se valjal kakor brezumen, in ko so zabijali tiste dolge žreblje v očetovo krsto, malo ne,

da se nisem utopil v solzah in ihtenji. Kar sapa mi je zastajala in drugi dan sem vže ležal sam v postelji, namesto da bi šel v šolo. Svojo bolezen sem, se vé da, kmalu prebil, ali kaj ne prebije vse mlad človek. Zopet sem hodil v šolo, a tega nisem še mislil, da so oče vse preskrbovali z živežem, obleko in stanovanjem.

Konec leta je bil kmalu in jaz sem prinesel domóv dobro spričevalo svojega učenja in pridnosti. Ali kaj mi to, ko pa vender nisem imel nobenega upanja, da bi mogel še dalje hoditi v mesto. Takrat, ko so oče umrli, niti sanjalo se mi ni, zakaj sem takó jokal po izgubljenem očetu. Samó lju-bezen do očeta je takrat jokala, a zdaj še-le sem čutil, kaj smo izgubili. Mati so imeli, se vé da, nekaj petic prihranjenih, ali kako dolgo so te utrpele! Mati si denarjev niso mogli prisluziti z ničem drugim, nego s pletenjem in pre-denjem, a treba je bilo skrbeti za tri. Janče si je nekaj vže prisluzil, ali to je bilo bóre malo. Zdaj smó začeli še-le spoznavati, kaj so bili oče. Nič drugače ni kazalo, nego da je šla Marijca služiti, a jaz sem moral ostati domá. To so bili britki časi! Moj up, da bi postal „gospod“, šel je po vodi.

Umrli pa je tistega leta še drug človek, katerega smo imeli radi vsi vaščani zaradi njegove pobožnosti in pridnosti. Kamor je prišel, povsod je bil domá in mene je imel še posebno rad in jaz njega, ker sem mu pomagal v cerkvi opravljati in k sv. maši streči. Star je vže bil in starost ga je vzela na óni svet. To je bil naš cerkvenik.

Če tudi se mi je tožilo po prijaznem moži in nisem želel njegove smrti, vender je našej hiši ta smrt cerkvenikova naklonila mnogo dobrega. Drugega cerkvenika je bilo treba, in ker je našega Jančeta spoštovala vsa vas zavoljo njegovega lepega in vzglednega življenja, ni čuda, da so ga imenovali za cerkve-nika. Zna se, da je bil še mlad — osemnajst let je imel takrat — in vojaška leta so ga še čakala, pa ker je bil malo šepast na jedno nogo in drobne po-stave, mislili so za gotovo, da mu ne bode treba puške nositi ter se skrivati pred „lovci“, da ga ne bi vjeli in potlačili v vojake. Takrat namreč še niso hodili fantje na vojaški nabor takó, kakor danes, nego župan in več mož je lovilo mlade fante ter je izročalo vojaštvu. Srečen je bil tisti, ki je odnesel lovcem peté, a toliko nesrečnejši tisti, katerega so vjeli, ker je moral časi po deset in še več let služiti pri vojakih.

Vže ko je bolehal rajnki cerkvenik dalje časa, opravljal je moj brat vsa opravila, tikajoča se cerkve. Zdaj pa je popustil hlapčevsko službo pri Godétu ter se naselil stalno v cerkvenikovej hiši. Zna se, da sva se midva z materjo tudi preselila tjá. Dobrosrčnim ljudém se je smilila naša ubožna obitelj. Ma-rijca je šla služiti.

Začelo se je novo življenje. Prejšnji cerkvenik ni gledal mnogo na zu-nanjest svoje hišice; lesena bajta vže takó ne more biti dosti lepa, čedna pa je vender le lahko. In to so naša mati tudi želeli. Marsikaj je bilo treba popraviti znotraj in zunaj in slamnato streho je bilo treba na vsak način novič prekriti. Rebra je kazala po obeh straneh in na slemenu je bila na vsakem konci strehe ubita lončena skleda, ki jo je pritisnil rajnki cerkvenik zavoljo večje varnosti pred viharjem. Okna je imela bajtica tako majhena, da je pogledal njen prejšnji gospodar, ki je imel precej obilo glavo, komaj skozi okno. Ako so ga moj oče včasih navlašč vprašali, zakaj ima tako majhena

okna, dejál je: „zato, da po noči tatje ne morejo skozi zlesti.“ Brat moj, Janček — zdaj so ga ljudje vže začeli klicati: Janez — ugibal je z materjo več kratov, kako bi se dala hiša popraviti, a uganila vender nista nikdar prave. Imela je prav za prav vsa vas skrbeti za cerkvenikovo hišo, ali preveč skromni smo bili in zdelo se nam je nevhvaležno, da bi še vaščane naganjali za popravo bajte, ker so nam storili vže tako veliko dobroto. Streho so vaščani mislili popraviti vže prejšnja leta, ali rajniki cerkvenik je vselej rekel, da je za-nj še dobra. In pri tem je ostalo. Ljudém pa je bilo tudi po godu.

Navada pa je bila pri nas, da je bil cerkvenik 'ob jednom tudi vaški brivec. Te navade tudi zdaj niso hoteli pogrešati vaščani. Brat moj je postal tudi brivec. In ko so se hodili vaščani ob sobotah popóludne k nam brit, sprožili in uganili so marsikatero. Takó je nanesel pogovor tudi na našo hišico in ko so vaščani videli o deževnih jesenskih dnevih, da je marsikje strop premočen, ukrenili so, da se popravi naša hiša. In res je dobila še tisto jesen novo streho, na vzpomlad pa so jo popolnem prenovili, da je bila videti kakor nova — a bila je pa vender le stara.

Ali vsega tega bi jaz ne vedel povedati, da nisem bil tiste jeseni domá. Šlo sem moral „na kol obesiti“, kakor so dejali hudomušni ljudje. Ali svoje misli o „gospodu“ pa vender nisem obesil na kol. Še vedno so mi rojile po glavi velike misli, da bi jo pobrisal nazaj v šolo. In res sem jo.

Nekega lepega vzpomladanskega dne se napravim v praznično obleko in hajdi! v mesto. Zna se, da sem to storil, ne da bi kdo domačih kaj vedel za to, samó sosedov Anton me je videl, ko sem jo rezal po mejah za vasjo doli, da me kdo ne zapazi. Domá so mislili, da sem šel k sosedu delat, kakor po navadi, in ni jim bilo dosti mar, kam sem šel. Samó sosedovemu Antonu sem povedal, da grem v mesto po opravkih.

Prišedši v mesto, grem naravnost k vodji osnovnih šol ter ga prosim, ako bi me hotel vzprejeti drugo polletje v šolo. Vedel je, da sem se pridno učil lansko leto, in da imam dobro glavico. Malo posmejal se je dobri vodja; čudno se mu je zdelo, da sem prišel sam. Potem me začne natančneje izpraševati, kaj in kakó, a jaz sem mu povedal, da-si malo nerad, vse po pravici. Malo pomislil je previdni mož; potem me pokara, zakaj sem to storil brez materine vednosti, a na zadnje pravi, da naj mati sami pridejo k njemu. Ves izvan sebe sem tekél domóv in o póludne sem vže domá obedoval. Niti tega nisem pomislil, da mati ne morejo od doma tako daleč zavoljo bolnih nog. Domá sem dobil zopet malo „brinjevca“ pod nos, ker sem delal tako po svojej glavi, a drugegá se mi ni ničesar zgodilo. Samó brat je šel drugi dan v mesto, tretji dan pa sem šel zopet jaz — v šolo. Kar je bilo potrebnega za šolo, dobil sem od gospoda vodje, a drugo so mi domá preskrbeli. Tako je minulo poldrugo leto in dovršil sem osnovne šole z najboljšim spričevalom.

Bila je zopet težava in razne ovire so se mi stavile na pot. Za „latinske šole“ je vže treba več pomoči in razne skrbi so mi rojile po glavi. Ali kaj ustraši mladega dečka, kakeršen sem bil jaz takrat! Več kratov sem hodil tjà v cerkev in se priporočal Materi Božjej in angelju váruhu. Gospoda Antona takrat vže ni bilo več v našej fari, preselili so se nekam drugam. Prišli pa so drug kaplan, kateremu sem se kmalu prikupil. Precej prvič, ko so prišli maševat v našo cerkev, podarili so mi „šmarno petico“ in večkrat sem šel

potem ž njimi na dom. Največ sem se imel zahvaliti' gospodu Janezu — takó smo jih nagovarjali — da sem šel še tisto jesen v prvo latinsko šolo.

Zdaj so se začeli zame še britkejši časi. Nisem hodil več od doma v šolo, ampak v mestu so mi preskrbeli hrano in stanovanje. Tiste novce za stanovanje sta mi vže preskrbela mati in brat, a hrano sem dobival po raznih hišah. Vender je bilo slabo: toliko osornih besedi' sem moral slišati, toliko potrpeti, celó topli in bili so me, in za malega berača se ni zmenil nihče. Ali samó nekaj mesecev je trajalo to. Ko vidijo moji součenci, da nisem tako zabite glave, kakor sem se jim zdel po vnanjesti, začnó me milejše pogledovati in naposled sem se jim tako priljubil, da so bili vedno okolo mene ter me imeli jako v časti, kolikor je sploh to mogoče pri dijakih. Marsikomu sem razlagal to ali óno neumevno stvar, vzlasti iz matematike, in proti koncu leta me je izbral nekdo izmej svojih součencev za „correpetitorja“, da sem ga poučeval in mu razlagal težje predmete za šolo. Takó se mi je vedno boljše godilo.

Drugo leto sem šel vže z največjim veseljem in upanjem v drugo latinsko šolo, saj sem imel toliko stvari preskrbljenih, katerih kar nič nisem imel prejšnje leto in celó poučevati sem imel dva sošolca. Prišla pa je name druga hujša nesreča, ki je pokopala do mala vse moje upe. Tisto srce, katero sem najbolj ljubil na tem svetu, tisto srce, ki me je takó ljubilo, kakor le more ljubiti mati svojega sina, tisto srce — je nehalo biti! Ni je bilo več tiste zlate duše, tiste iskrene ljubezni materine, katera me je vodila domá in v mestu vedno in vedno, da nisem zabrédel s pravega pota. Dokler sem imel dobro mater, niti vedel nisem, kaj imam; zdaj še-le sem začel čutiti, kaj je človek brez matere, osamljen mej ptujim svetom in izpostavljen raznim nevarnostim, ki mu pretijo, uničiti ga. Pač solzé bi mi zalile še zdaj mrtve črke, ako bi hotel popisovati tisti trenotek, ko sem stal pri mrtvaškem odrú, a na odrú so ležali moja mati. Ko so mi umrli oče, zbolel sem, in ko so mi umrli mati — — —.

Vender sem prestal tudi ta udarec; saj sem imel še dobrega brateca Janeza in pridno sestrico Marijco. Prej je služila Marijca, a zdaj je prišla k bratu, da mu pomaga gospodinjiti, ker zlate matere ni bilo več. Tudi jaz sem nadaljeval svoje učenje in vedno boljše se mi je godilo. Prišel sem vže v četrtej šoli za domačega učitelja k nekej bogatej obitelji in začelo se mi je goditi takó dobro, da sem pošiljal še celó denarje domóv bratu in sestri. Tudi domóv sem prišel še vsake počitnice in ljudje so mi rekli navadno „cerkvenikov brat.“ Vse se je s časom pozabilo — in česa ne pozabi mlad človek! — samó svoje matere nisem mogel pozabiti in vedno so mi bile na mislih tiste kratke materine besede na smrtnej postelji: „Matijček, v časih mašuj tudi zame!“ dejali so in lahni nasméh se jim je zazibal na ustnicah. In te materine želje sem uresničil. Dve leti potem, ko sem dovršil vseh šest latinskih šol (takrat jih je bilo samó šest), vzprejeli so me v semenišče, da izpolnim svoje želje iz mladih let in materine želje starih let.

Štiri leta potem je bilo v domačej vasi veliko veselje. Vsa vas je bila ozaljšana in okrašena in pred cerkvijo se je dvigal visok slavolok, na katerem so se čitale te-le besede: „Slava novomašniku!“ In če si vprašal ljudi, kdo ima novo mašo, dejali so: „Cerkvenikov gospod.“

P. B—c.